



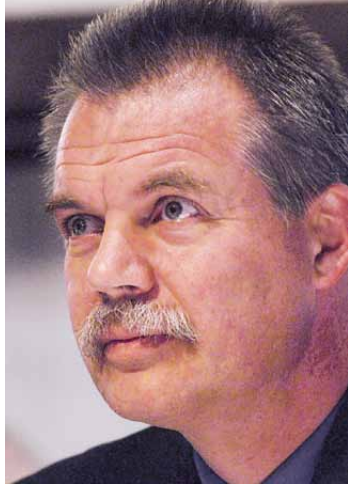
Zoektocht naar nieuwe

# DEMOCRATISCHE WERKVORMEN

Oude IJsselstreek is een redelijk jonge herindelingsgemeente met vijftien kernen. De gemeente is op zoek naar nieuwe democratische werkvormen om de interactie tussen inwoners, gemeentelijke organisatie en politiek te verbeteren. Financieel ondersteund door *In actie met burgers!*, koos Oude IJsselstreek onlangs voor een burgerjury als experiment om dit te bewerkstelligen.

**Tekst:** Noortje van Dorp

'Er kwam een besef bij raadsleden dat je steeds opnieuw moet zoeken naar manieren om dichter bij bewoners te komen', omschrijft burgemeester Hans Alberse de zoektocht naar nieuwe werkvormen voor meer interactie tussen burgers en politiek. Volgens Alberse is de acceptatie van het gezag van de overheid niet meer vanzelfsprekend: 'Je komt niet meer weg met zeggen: de gemeente heeft zo besloten.' De burgemeester benadrukt dat er niks mis mee is als burgers voor hun belangen op komen: 'Onze taak is om daar oprecht voor open te staan.' 'Het systeem waar we nu inzitten, is het beste systeem sinds Thorbecke de parlementaire democratie heeft bedacht', reageert wethouder John Haverdil. 'Maar de



V.l.n.r.: burgemeester Hans Alberse, fractievoorzitter Peter van de Wardt, raadsgriffier Jeroen van Urk en wethouder John Haverdil.

## ‘De acceptatie van het gezag van de overheid is niet meer vanzelfsprekend’

technieken van de democratie zijn wel veranderd. De democratie komt in de huiskamer en men vindt er ook wat van. Dat is uitdagend, lastig en spannend.’

De veranderende democratie drong ook door tot het presidium. Zij legde bij het college het voorstel neer om meer gebruik te maken van burgerparticipatie in de gemeente. ‘Door de herindeling is het bewoners-aantal ineens verdubbeld’, legt Peter van de Wardt, fractievoorzitter CDA, uit. ‘Dat is iets waaraan niet alleen wij als gemeentebestuur, maar ook de inwoners moeten wennen. In dat kader wilden wij meer gaan doen met de burgers. Bijvoorbeeld door in een eerdere fase al burgers te benaderen.’ Om dat te bewerkstelligen, ontwikkelde Oude IJsselstreek al een nieuwe vergadermethode: de Raadsrotonde (zie kader).

### EXPERIMENT

In de aanloop tot het kiezen van een experiment voor *In actie met burgers!*, doorliep de gemeente verschillende processen. ‘Zie het als een gebouw met verschillende verdiepingen met op de bovenste verdieping het landelijke experiment *In actie met burgers!*, omschrijft raadsgriffier Jeroen van Urk. ‘Om daar te komen, heb je wel een trap nodig.’

De eerste stap werd gemaakt door de gemeenteraad. Een onbewust proces, volgens Van Urk: ‘Burgerparticipatie is leuk, maar tegelijkertijd ook spannend voor partijen met eigen ideeën en denkbeelden. Politici moeten nadenken over de vraag: Wat is de rol van burgers? En impliciet moet je dan ook over je eigen rol

nadenken.’

De volgende stap was het betrekken van burgers. Van Urk: ‘Burgerparticipatie is een mooi streven, maar dan moeten er wel geïnteresseerde burgers en maatschappelijke organisaties zijn die mee willen doen. We hebben bewoners, maatschappelijke organisaties en politici uitgenodigd om deel te nemen aan de Bond van Honderd. Dit is een experiment op zichzelf en de opstap naar het landelijke experiment.’

Tijdens de startdag van de Bond van Honderd, medegefinancierd door *In actie met burgers!*, bogen onder anderen vijftien gemeenteraadsleden en 65 inwoners zich over de vraag: hoe kan de gemeente de burgerparticipatie versterken? De Bond van Honderd was enthousiast over de drie gepresenteerde experimenten: de burgerjury, de burgervisitatie en het burgerbegrotingsforum.

### BURGERJURY

Uiteindelijk kozen de raadsfracties in een speciale vergadering afgelopen oktober voor de burgerjury als experiment om de interactie tussen inwoners, gemeentelijke organisatie en politiek te verbeteren. De toekomstige burgerjury (een groep van vijftig personen, willekeurig samengesteld via een loting) krijgt als specifieke opdracht mee om te kijken of de voorzieningen in Oude IJsselstreek goed over de verschillende kernen zijn verdeeld. ‘Een hot item’, glimlacht Van Urk. ‘Onlangs is er een nieuw muziekcomplex met bibliotheek en vergaderzaal geopend in Ulft. Veel mensen uit andere kernen zeggen: alles gaat naar Ulft. De politiek zegt te kunnen aantonen dat de gelden

daadwerkelijk goed verdeeld zijn, een burgerjury kan dit gaan bekijken en tot een eigen conclusie komen.'

Volgens de raadsgriffier is een burgerjury ook vooral geschikt voor niet echt ideologische onderwerpen: 'We hebben door de samenvoeging van de kernen in de gemeente opeens vier zwembaden. Voor burgers is deze situatie onveranderd, zij fietsen nog steeds dezelfde afstand naar het zwembad. Maar de gemeente heeft wel ineens vier zwembaden die gefinancierd moeten worden. Juist als de politiek er niet uitkomt, is het goed om een burgerjury te betrekken.'

## GEWENST OF LASTIG

Burgemeester Alberse wil best toegeven dat burgerparticipatie ook een beetje spannend is: 'Het college zit wat dicht op de plannen en heeft een grote gedrevenheid voor de voortgang er van. Burgerparticipatie kan als vertragend worden gezien.' De burgervader staat voor honderd procent achter het experiment: 'Burgerparticipatie zit in mijn portefeuille. Het is ook echt een burgemeesterstaak om een brug te slaan tussen burgers en de gemeente. In deze netwerksamenleving kun je niet meer zonder en dat moet je ook niet willen. Het is ook veel leuker om het zo te doen!'

Volgens wethouder Haverdil is het goed om met de burgers te klinken om te kijken of de gemeente nog op de goede weg is: 'Het is een soort van thermometer in de samenleving steken: is de temperatuur nog goed.' Toch is de wethouder ook wel wat kritisch: 'Burgers spreken vaak voor hun eigen belang. Ik ben degene die het algemeen belang moet bewaken.' Volgens fractievoorzitter Van de Wardt is het vooral belangrijk om duidelijk te zijn in wat je van burgers wilt: 'Klantgericht is niet klantgezwicht. We hebben als gemeen-

tebestuur natuurlijk ook te maken met een portemonnee en omstandigheden. Maar je moet voorkomen dat inwoners denken dat wij niet luisteren. Daarom zal je altijd duidelijk moeten zijn wat je met de adviezen van de burgerjury gaat doen.'

## BURGERVISITATIE EN BURGERBEGROTINGSFORUM

De twee afgevallene experimenten verdwijnen niet in de prullenbak. 'Deze denken wij ook uit te gaan voeren, maar op een later moment', aldus Van Urk. De raadsgriffier ziet de burgervisitatie als iets voor halverwege de volgende gemeenteraadsperiode. De burgervisitatie is een kleine, kundige en kritische groep inwoners die met een onafhankelijke blik van buiten naar binnen het functioneren van de gemeenteraad, het college en de gemeentelijke organisatie doorgrondt en daarover rapporteert. 'Dan is de nieuwe gemeenteraad twee jaar op weg en heeft dan nog twee jaar de tijd om te werken met het visitierapport.'

Het tweede afgevallene experiment is het burgerbegrotingsforum, een eenvoudige, eendaagse vorm van inspraak over de volle breedte van de gemeentelijke begroting door een grote, representatieve groep inwoners voor brede betrokkenheid en beleving bij bestedingskeuzes. Van Urk: 'Voor het burgerbegrotingsforum leeft binnen de gemeenteraad de gedachte om dit in een voorjaar te doen bij de behandeling van de meerjarenbegroting. Daarin gaat het over de grote keuzes voor de langere termijn en dat heeft voor burgers wellicht meer betekenis.' ↩

## Raadsrotonde

Voor elke raadsvergadering is er op drie avonden een Raadsrotonde. De Raadsrotonde is de verzamelnaam voor alle informatiebijeenkomsten, werkavonden en commissieoverleg van de gemeenteraad. Op die avonden kan iedereen samenkomen op een denkbeeldige rotonde voor overleg met raadsleden en wethouders. Raadsleden zijn zelf voorzitters van de besprekingen, iedereen kan zich aanmelden om mee of in te spreken. Na drie Raadsrotondes is er een afsluitende raadsvergadering met debat en besluitvorming. Om de inhoud te versterken, heeft ook de raadszaal een debatopstelling. Raadsleden en wethouders spreken vanaf een spreekstoel en andere raadsleden kunnen hen staand bevragen vanachter interruptiemicrofoons. De mogelijkheid tot inspraak blijft tijdens de raadsvergadering, al wordt de voorkeur gegeven om dit al eerder tijdens de raadsrotondes te doen.



## Jan Finkenflügel

FRACTIEVOORZITTER IN OUDE IJSSELSTREEK  
(LOKAAL BELANG)

'De gemeenteraad van Oude IJsselstreek is vooral vernieuwend bezig door een nieuwe manier van vergaderen. Tijdens de Raadsrotonde worden er vier vergaderingen tegelijkertijd gehouden in verschillende kamers. In een soort spoorboekje kunnen inwoners lezen welke onderwerpen worden besproken in welke kamer. De fractieleden van de verschillende partijen kunnen zich verdelen over de kamers. Er worden op deze manier veel meer onderwerpen op een avond behandeld.'



# De volksvertegenwoordiger IS BETROKKEN

In het kader van *In actie met burgers!* heeft de gemeente Oude IJsselstreek een aantal projecten voorgesteld om verder te ontwikkelen (lees meer hierover vanaf pagina 101). Dit zijn de burgerjury, de burgervisatie en het burgerbegrotingsforum. Het initiatief kwam van het raadspresidium. 'Deze voorstellen zijn een stimulans geweest om na te denken over hoe we burgerbetrokkenheid anders kunnen aanpakken', aldus Finkenflügel.

Toch moet de gemeente volgens Finkenflügel wel bewust zijn van het feit dat er verwachtingen richting burgers worden gewekt: 'Dat maakt het spannend, want je moet aan die verwachtingen kunnen voldoen, zeker met deze nieuwe vormen

*'Tijdens de Raadsrotonde gaat iedereen met elkaar in gesprek en de informele sfeer maakt het juist aantrekkelijk voor burgers om mee te praten'*

van burgerparticipatie. Maar de raad is enthousiast over alle drie de projecten en inmiddels is duidelijk dat we met alle drie de voorstellen willen doorgaan in de toekomst. Terug naar de oude manier is geen optie. We hebben een enthousiaste raad en raadsgriffier die open staan voor een andere manier van werken.' Gestart wordt met de burgerjury, waarbij er door burgers gekeken wordt naar voorzieningen en of deze wel evenredig worden verdeeld binnen de nieuwe gemeente.

In alle gevallen is het van groot belang dat de gemeente terugkoppelt naar de burgers wat er met hun input is gebeurd. Finkenflügel: 'Dat is echt heel belangrijk. Als iets niet lukt, dan wordt dat duidelijk beargumenteerd. Nee is ook een antwoord. Ook als er geen nieuws is, dan wordt dat teruggekoppeld. Of als iets langer duurt. Burgers willen geïnformeerd worden.' Ook de nieuwe manier van vergaderen, de Raadsrotonde, vindt Finkenflügel een verbetering: 'Het is informatief en voor inwoners toegankelijk. Tijdens de Raadsrotonde gaat iedereen met elkaar in gesprek en de informele sfeer maakt het juist aantrekkelijk voor burgers om mee te praten. Deze vorm van vergaderen neemt drempels weg.' 